

Turvallisesti tulevaisuuteen

PUOLUSTUSMINISTERIÖN STRATEGIA 2025

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Eteläinen Makasiinikatu 8 A
PL 31, 00131 Helsinki

www.defmin.fi

Kuvalähteet: Lehtikuva, Nato, Patria, Puolustusvoimat, FINCENT, Maanpuolustuskoulutus ry, Osku Puukila
Kannen kuva ja kuvakollaasit: Veikko Niemi/Kaartin viestintäpaja Oy
Taitto: Tiina Takala/Puolustusministeriö
Paino: Kirjapaino Keili Oy

ISBN 951-25-19693-4

Tarvitsemme avointa keskustelua

Puolustusministeriön strategia 2025 ”Turvallisesti tulevaisuuteen” palvelee kolmea tarkoitusta. Siinä esitetään tiivis arvio Suomen turvallisuusympäristön pitkän aikavälin kehityksestä. Tämän perusteella kuvataan Suomen puolustuspolitiikan ja sotilaallisen maanpuolustuksen haasteita ja kolmanneksi hahmotellaan keinoja, joilla haasteisiin voidaan vastata. Strategian julkaisemisella lisätään kansalaisten tietoja sotilaallisen maanpuolustuksemme avainkysymyksistä.

Strategia perustuu puolustusministeriön strategiseen suunnitteluprosessiin, jossa on ollut edustajia myös puolustusvoimista. Pitkän aikavälin strategista suunnittelua tehdään rinnan keskipitkän ja lyhyemmän aikavälin suunnittelun kanssa. Turvallisuus- ja puolustuspoliittisia selontekoja laaditaan nelivuotiskausittain. Niissä tehdyt ratkaisut muokkaavat pitkän aikavälin suunnittelua. Strateginen suunnitelma palvelee puolestaan selonteon laatimista selkeyttämällä kuvaa tulevaisuuden kehitysnäkymistä.

Strategian kivijalkana ovat hallinnonalan yhteiset arvot: turvallisuus, luotettavuus, uskottavuus ja isänmaallisuus. Katsoimme näiden pohjalta tulevaisuuteen.

Turvallisuus tarkoittaa meille yhteiskuntamme elintärkeiden toimintojen turvaamista. Puolustamme maatamme koko valtakunnan alueella ja osallistumme Suomen sisäisten turvallisuusuhkien ennaltaehkäisemiseen ja torjuntaan sekä kansainväliseen yhteistoimintaan ja sotilaalliseen kriisinhallintaan.

Luotettavuus on meille sitä, että toimimme kaikissa tilanteissa osana kansanvaltaista yhteiskuntaa ja toteutamme valtiojohton päätöksiä. Kansalaisilla, valtiojohtolla ja yhteistyötahoilla - niin kansallisilla kuin kansainvälisilläkin - ja omalla henkilökunnallamme on oltava vankka luottamus puolustusministeriöön ja puolustusvoimiin.

Uskottavuus tarkoittaa puolustuskykymme uskottavuutta. Tämä on tärkein tekijä niin Suomeen kohdistuvien ulkoisten uhkien ennaltaehkäisemisessä kuin puolustustahtomme ylläpidossa.

Isänmaallisuus tarkoittaa sitä, että teemme työtä isänmaan tulevaisuuden hyväksi aiempien sukupolvien uhrauksia kunnioittaen. Haluamme pitää huolen siitä, että myös tulevilla sukupolvilla on mahdollisuus menestykseen ja itsenäisiin ratkaisuihin alati muuttuvassa kansainvälisessä turvallisuusympäristössä.

Suomi joutuu vastaamaan useisiin haasteisiin riippumatta siitä, mihin suuntaan turvallisuusympäristömme kehittyy. Kansainvälinen riippuvuutemme kasvaa. Keskinäisen riippuvuuden kasvamisesta seuraa yhteistyön merkityksen lisääntyminen. Suomi tekee tulevaisuudessa entistä laajempaa yhteistyötä niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Suomessa on käynnissä voimakas väestön ikärakenteen muutos. Väki vanhenee, ja silläkin on suora vaikutus siihen, millaisia voimavaroja meillä on käytettävissä puolustusratkaisuumme. Samaan suuntaan vaikuttaa myös nopeutuva teknologinen kehitys. Uusi teknologia antaa monia mahdollisuuksia, mutta asian toinen puoli on se, että puolustusmateriaali kallistuu nopeasti.

Yhteistyön ja keskinäisen riippuvuuden kasvamisesta huolimatta Suomen maanpuolustuksen perusta säilyy kansallisena. Suomalaiset itse ovat vastuussa maamme puolustuksesta myös tulevaisuudessa riippumatta siitä, millaisiin ratkaisuihin päädyimme. Suomen puolustuksen ydin on aina suomalainen.

Sanomattakin on selvää, että ”Turvallisesti tulevaisuuteen” -asiakirja ei haasta valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittista selontekoa 2004 eikä muitakaan valtiojohton turvallisuuspoliittisia linjapäätöksiä.

Puolustusministeriö haluaa tällä julkaisulla virittää sotilaallisen maanpuolustuksen tulevaisuudesta käytävää keskustelua. Aitoon kansanvaltaiseen järjestykseen kuuluu aktiivinen keskustelu puolustusratkaisun perusteista. Päätökset ovat sitä pitävämällä pohjalla mitä vireämpää keskustelua perusasioista käydään. Myös tulevaisuuden ratkaisuissa tulee tavoitella laajaa yhteisymmärrystä.

Helsingissä, heinäkuun 6. päivänä 2006

Puolustusministeri Seppo Kääriäinen

Johdanto	1
Puolustusministeriön tavoitetila 2025	1
Perusta säilyy, muutos jatkuu	1
Strategia katsoo kahden vuosikymmenen päähän	2
Skenaariot ja shokit - tulevaisuuden arvioinnin työkaluja	4
Kehitystrendejä globaalisti ja lähialueella	5
Väestö: kehitysmaissa kasvaa, Euroopassa vanhenee, Venäjällä vähenee	5
Ympäristö ja luonnonvarat: puute luo epävakautta, Suomi pysyy riippuvaisena energiantuonnista	5
Teknologian kehitys: lisää mahdollisuuksia – hintojen nousu ja järjestelmien haavoittuvuus haasteina	6
Globalisoituvaa maailmantaloutta – keskinäisriippuvuus lisääntyy	6
Kansainvälinen järjestelmä ja valtioiden rooli: Yhdysvalloilla hallitseva asema, EU ja transatlanttisuus Suomelle tärkeitä	7
Sotilaalliset konfliktit: turvallisuusympäristön muutos näkyy tulevaisuuden puolustusvoimissa	9
Laaja-alaiset turvallisuusuhkat – haaste koko yhteiskunnalle	13
Näin varaudumme 2020-luvulle	15
Ennakointi – menestyvän puolustusjärjestelmän ydin	15
Perustehtävät: sotilaallinen puolustus, muiden viranomaisten tukeminen ja kansainvälinen kriisinhallinta	15
Uudistuva puolustusjärjestelmä – laatu korvaa määrää	16
Kustannustehokkuus optimoidaan – materiaali-, toiminta- ja henkilöstömenot tasapainoon	16
Yleinen asevelvollisuus edelleen tehokas ratkaisu	16
Vapaaehtoisuus on voimavara	17
Osaaminen korostuu	17
Kansainvälistyminen lisääntyy – olemme liittoutumattomia tai emme	18
Yhteistoimintaa huoltovarmuuden ja materiaalihankintojen turvaamiseksi	18
Kokonaismaanpuolustus – koko yhteiskunnan asia	19
Kohti turvallista tulevaisuutta	21
Termit	23

Puolustusministeriön tavoitetila 2025

Sotilaallisella maanpuolustuksella tulee olla uskottava suorituskky ehkäistä ennalta ja torjua Suomeen kohdistuvia sotilaallisia uhkia 2020-luvun turvallisuusympäristössä. Suomi kehittää puolustustaan sotilaallisesti liittoutumattomana ja tiiviissä kansainvälisessä yhteistyössä tai sotilaallisesti liittoutuneena.

Puolustusvoimien tulee kyetä muun yhteiskunnan ja viranomaisten tukemiseen laaja-alaisten turvallisuusuhkien ennalta ehkäisemiseksi, torjumiseksi sekä niiden jälkiseurauksen rajoittamiseksi. Puolustusministeriö ja puolustusvoimat syventävät ja kehittävät kykyään kansainväliseen yhteistoimintaan ja sotilaalliseen kriisinhallintaan valtiojohton päätösten mukaisesti.

Puolustusministeriön tavoitteena on tulevina vuosikymmeninä vahvistaa asemaansa valtiojohton luotettavana asiantuntijana ja valtionhallinnon merkittävänä vaikuttajana turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa. Puolustusministeriön asemaa kokonaisuudessaan maanpuolustuksen toimien yhteensovittamisessa kehitetään ja siihen liittyvää avointa ja kiinteää vuorovaikutusta valtionhallinnossa ja muiden toimijoiden kanssa lisätään.

Tavoitetilan saavuttamisen edellytyksenä on, että:

- ◆ puolustusvoimien suorituskkyä lakisäateisten tehtäviensä hoitamiseksi ylläpidetään ja kehitetään pitkäjänteisellä resurssoinnilla turvallisuusympäristön asettamien vaatimusten mukaisesti.
- ◆ toiminnan kriittiset menestystekijät määritetään sekä niiden edellyttämä osaava henkilöstö rekrytoidaan ja koulutetaan.
- ◆ puolustusvoimien tehtäviä ja toimintoja rationaalisoimalla turvataan kriittisten menestystekijöiden edellyttämät voimavarat.
- ◆ puolustuksen kehittämisessä otetaan huomioon, ettei Suomen mahdollisuudelle osallistua EU:hun pidemmällä aikavälillä mahdollisesti kehittyvään

yhteiseen puolustukseen ja hakea Naton jäsenyyttä muodostu käytännön esteitä.

- ◆ puolustusministeriötä kehitetään strategisen tason suunnittelijana, ohjaajana ja toteuttajana.
- ◆ suhteita kansallisiin ja kansainvälisiin yhteistoimintatahoihin kehitetään.

Perusta säilyy, muutos jatkuu

- ◆ Sotilaallisesta maanpuolustuksesta tulee huolehtia myös tulevaisuudessa.
- ◆ Puolustusvoimien tehtäviä ylläpidetään ja kehitetään turvallisuusympäristön muutoksen ja teknologian kehityksen mukaisesti voimavarojen puitteissa.
- ◆ Puolustusministeriön ja puolustusvoimien toiminta perustuu kansalaisten luottamukseen ja hyväksyntään.

Puolustusministeriö vastaa valtioneuvoston osana ja hallinnonalansa ohjaajana kansallisesta puolustuspolitiikasta ja turvallisuudesta. Puolustuspolitiikan valmistelun ja toimeenpanon lisäksi puolustusministeriö vastaa sotilaallisen maanpuolustuksen voimavaroista ja muista toimintaedellytyksistä, kokonaisuudessaan maanpuolustuksen yhteensovittamisesta ja kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistumisesta. Kyky näiden tehtävien toteuttamiseen yhdessä kansalaisten hyväksynnän, yleisen asevelvollisuuden, korkean maanpuolustustahdon ja vapaaehtoisen maanpuolustustyön kanssa muodostavat perustan puolustusministeriön hallinnonalan tulevaisuudelle.

Sotilaallisen maanpuolustuksen keinoin tuotetaan riittävä kyky ennalta ehkäistä ja tarvittaessa torjua Suomeen kohdistuvia sotilaallisia uhkia sekä tukea muuta yhteiskuntaa ja viranomaisia laaja-alaisten turvallisuusuhkien torjunnassa. Puolustusministeriön rooli kokonaisuudessaan maanpuolustuksen toimien yhteensovittajana pohjautuu avoimeen ja kiinteään

vuorovaikutukseen valtionhallinnon, elinkeinoelämän ja kansalaisjärjestöjen kesken.

Puolustusvoimien päätehtävät tulevaisuudessa ovat Suomen sotilaallinen puolustaminen, yhteiskunnan ja muiden viranomaisten tukeminen sekä kansainvälinen sotilaallinen kriisinhallinta. Tehtävät tukevat toisiaan ja niistä kyetään suoriutumaan sotilaallisilla kyvyillä, joita ylläpidetään ensisijaisesti Suomen puolustamisen tarpeisiin. Suomelle luodaan kyky osallistua aiempaa vaativampiin sotilaallisen kriisinhallinnan operaatioihin. Kansainvälisessä yhteistoiminnassa ja sotilaallisessa kriisinhallinnassa on kyettävä vastaamaan valtiojohdon asettamiin tavoitteisiin ja päätöksiin.

Strategia katsoo kahden vuosikymmenen päähän

- ♦ Strateginen suunnittelutyö on jatkuva ja kehittyvä prosessi.
- ♦ Strategisen suunnitelman aikajänne ulottuu 20 vuoden päähän. Suunnitelmaa päivitetään neljän vuoden välein.
- ♦ Strategia luo perusteet puolustusministeriön hallinnonalan pitkäjänteiselle kehittämiselle.

Puolustusministeriön hallinnonalan strateginen suunnitelma on puolustusministeriön ja puolustusvoimien yhteistyön tulos. Strategisella suunnitelmalla ohjataan puolustuspolitiikan ja puolustusjärjestelmän kehittämistä tavoitteena luoda kykyjä, jotka vastaavat myös tulevaisuuden haasteisiin ja hyödyntävät tulevaisuuden tarjoamia mahdollisuuksia. Työssä on käytetty lähteinä kotimaasta puolustusvoimien ja ulkopuolisilta tutkimuslaitoksilta sekä

EU:n pitkän aikavälin suunnitteluprosessista ja kansainvälisistä tutkimuslaitoksista saatua tietoa.

Strateginen suunnitelma ja valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko kytkeytyvät kiinteästi toisiinsa. Voimassaoleva selonteko on keskeinen strategiatyötä poliittisesti ohjaava asiakirja. Samalla strateginen suunnitelma yhdessä puolustusvoimien kehittämisohjelman kanssa antaa perusteita valmistauduttaessa seuraavan selonteon kirjoittamiseen. Strategista suunnitelmaa hyödynnetään lisäksi puolustusministeriön hallinnonalan toiminnan ja resurssien suunnittelussa sekä kehittämisohjelmien laadinnassa.

Puolustusjärjestelmän tavoitetilaa tarkistetaan vähintään neljän vuoden välein ja tarvittaessa strategisten muutosten tai poliittisen ohjauksen sitä vaatiessa.

Puolustusministeriön strategiatyössä on ensin arvioitu laaja-alaisesti turvallisuusympäristön eri kehitysvaihtoehtoja sekä Suomeen kohdistuvia uhkia ja erilaisia keinoja niihin vastaamiseksi. Työ on jatkunut puolustusvoimien pitkän aikavälin kehittämistyönä. Puolustusvoimien strateginen suunnitteluprosessi tuottaa puolustusjärjestelmän tavoitetilaa ja puolustusvoimien kehittämisohjelman sekä tutkimusohjelman. Suunnittelun lopputuotteena on vastaus asetettuihin suorituskykyvaatimuksiin, esimerkiksi asejärjestelmän hankinta ja sitä käyttävän henkilöstön osaaminen. Modernit asejärjestelmät ovat erittäin kalliita ja pitkäikäisiä, sillä niitä käytetään noin 20-30 vuotta. Sotilaallisen puolustuskyvyn rakentaminen on vuosikymmenien työn tulos – alasajetun suorituskyvyn uudelleen rakentaminen ei ole mahdollista pitkälläkään aikavälillä. Siksi puolustusjärjestelmää kehitettäessä on katsottava vähintään kahden vuosikymmenen päähän.

Strategisen suunnittelun kokonaisuus

Puolustusministeriön hallinnonalan strategisen suunnitelman laadintaan vaikuttavat keskeisesti valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko ja muut poliittisen ohjauksen asiakirjat, lainsäädäntö sekä EU:sta tuleva ohjaus. Puolustusministeriön laatima strategia luo puitteet puolustusvoimien kehittämisohjelman laadinnalle.

Skenaariot ja shokit - tulevaisuuden arvioinnin työkaluja

Puolustusministeriön strategiatyössä on käytetty analyysin apuna kolmea erilaista tulevaisuuden globaalia kehitysvaihtoehtoa eli skenaariota. Skenaariotyöllä ei pyritä tulevaisuuden ennustamiseen, vaan yhden todennäköisimmäksi arvioidun vision sijasta laaditaan useita mahdollisia ja keskenään vaihtoehtoisia tulevaisuudenkuvia. Skenaarioiden avulla on tarkasteltu laajasti toimintaympäristöme muutoksia ja näistä muutoksista pitkällä aikavälillä maahamme mahdollisesti kohdistuvia vaikutuksia. Strategiatyössä käytetyt skenaariot ovat:

- ◆ Skenaario A: "Syvenevä globalisaatio, tiivistyvä yhteistyö ja rauhallisempi maailma"
- ◆ Skenaario B: "Nykyisenkaltainen kehitys jatkuu"
- ◆ Skenaario C: "Talouskehitys pysähtyy, yhteistyö lamaantuu kansainvälisten rakenteiden heikentyessä ja valtioiden väliset konfliktit lisääntyvät"

Lähihistoria todistaa, että yksittäiset dramaattiset tapahtumat ja tapahtumaketjut, kuten Berliinin muurin murtuminen, terrori-iskut Yhdysvalloissa ja Euroopassa tai suuronnettomuudet, kuten tsunami, voivat vaikuttaa käänteentekevästi turvallisuusympäristöön.

Tämän vuoksi strategisen suunnittelun skenaariotarkastelua on täydennetty tunnistamalla "shokkeja", joilla tarkoitetaan tällä hetkellä epätodennäköiseltä vaikuttavia myönteisiä tai kielteisiä kehityskulkuja. Tällaisia voisivat esimerkiksi olla uusi energiantuotantokeino, pandemia, jonkin suurvallan hajoaminen tai taloudellinen romahdus, ympäristökatastrofi tai EU:n joutuminen vakavaan kriisiin. Toteutuessaan shokit voivat heilauttaa kehityskulkua skenaarion sisällä tai siirtää kehityksen toiseen skenaarioon. Shokkitarkastelu korostaa tarvetta turvallisuusympäristön kehityksen ennakkoivaan seurantaan ja arviointiin sekä valmiuden ylläpitoon.

Kehitystrendejä globaalisti ja lähialueella

Puolustusministeriön strategiatyössä on käytetty globaalia lähestymistapaa. Edellä mainittujen skenaarioiden yhteydessä voidaan yksityiskohtaisemmin tarkastella turvallisuusympäristön kehitykseen keskeisesti vaikuttavia trendejä, joiden analysointi on välttämätöntä strategisessa suunnittelussa. Viisi ensimmäistä kehitystrendiä – väestö, ympäristö ja luonnonvarat, teknologinen kehitys, talouden globalisoituminen sekä kansainvälisen järjestelmän ja valtioiden rooli – luovat perustan sotilaallisten konfliktien ja laaja-alaisten turvallisuusuhkien tarkastelulle.

Väestö: kehitysmaissa kasvaa, Euroopassa vanhenee, Venäjällä vähenee

Voimakas väestönkasvu ja kaupungistuminen jatkuvat kehitysmaissa. Valtaosassa kehittyneitä maita syntyvyys laskee ja väestö ikääntyy. Nykyisten EU:n 25 jäsenmaan väkiluvuksi vuonna 2025 arvioidaan noin 470 miljoonaa, mikä on vain noin 6 % maailman väestöstä. Eurooppalaisten maiden ikärakenne vanhenee heikentäen yhteiskuntien dynaamisuutta ja innovatiivisuutta. Tämä aiheuttaa merkittäviä haasteita EU:n taloudelliselle kehitykselle ja kilpailukyvyille. Yhdysvalloissa väestönkasvu jatkuu mittavan maahanmuuton, eliniän pidentymisen ja korkeamman syntyvyyden seurauksena. Yhdysvaltojen väkiluvuksi vuonna 2030 arvioidaan noin 364 miljoonaa. Venäjällä väestö vähenee lähes 9 % vuoteen 2025 mennessä, jolloin väkiluvuksi arvioidaan noin 129 miljoonaa.

Suomen väkiluku saavuttaa huippunsa 2020-luvulla ollen vuonna 2025 arviolta hieman yli 5,4 miljoonaa. Väkiluku vähenee hiljalleen noin vuodesta 2028 alkaen. Syntyvyys pysyy alhaisena, väestö ikääntyy ja keskittyy asutuskeskuksiin. Työikäisten (15-64 vuotiaiden) lukumäärä alkaa supistua ensi vuosikymmenen vaihteessa. Vuoteen 2030 mennessä sen arvioidaan vähenevän 370 000 hengellä. Samaan aikaan 65 vuotta täyttäneiden määrä

lisääntyy 540 000 hengellä. Väestökehitys Suomessa vaikuttaa työmarkkinoihin ja talouskasvuun. Yksi keino vastata ikärakenteen muutoksesta aiheutuviin haasteisiin on työikäisten maahanmuuton merkittävä lisääminen.

Suomessa varusmiespalvelukseen tulevien 20-vuotiaiden miespuolisten ikäluokkien merkittävimmät muutokset ovat jo tapahtuneet. 20-vuotiaiden miesten ikäluokan koko säilyy nykyisellään vuoteen 2012 saakka, minkä jälkeen määrä pienenee noin 10 % vuoteen 2030 mennessä. Työikäisten määrän supistuessa kilpailu osaavasta työvoimasta kiristyy ja vaikuttaa myös puolustusvoimiin, jonka pitää toimia hyvänä työnantajana.

Ympäristö ja luonnonvarat: puute luo epävakautta, Suomi pysyy riippuvaisena energiantuonnista

Ravinnon kokonaistuotanto riittäisi ruokkimaan maailman kasvavan väestön, mutta se jakautuu epätasaisesti. Nälänhätä uhkaa autoritäärisesti johdettuja tai sisäisistä konflikteista kärsiviä maita. Puhtaan juomaveden puute on ongelma yli puolelle maailman väestöstä vuonna 2030. Veden merkitys maailmanpolitiikassa ja konfliktien aiheuttajana kasvaa.

Energiantarve kasvaa, mutta varannot riittävät tarkastelujakson ajan. Tuottaja-alueiden vakaus vaikuttaa energian hintaan ja saatavuuteen. Energian hinta tulee jatkossakin pysymään korkealla tasolla, joten on etsittävä vaihtoehtoisia ratkaisuja. Energiasta – sen saatavuutta, siirtoreittejä ja varoja – käytetään poliittisen vaikuttamisen ja painostuksen välineenä. EU:n riippuvuus tuontienergiasta nousee nykyisestä 50 %:sta 70 %:in vuoteen 2030 mennessä. Öljyn tuonnin osalta riippuvuus tulee olemaan jopa 90 % ja kaasun osalta 80 % vuonna 2025. Merkittävä osa EU:n käyttämästä energiasta tulee Venäjältä tai Venäjän kautta.

Suomi säilyy voimakkaasti riippuvaisena tuontienergiasta. Uusiutuvilla energianlähteillä kyetään kattamaan vain vähäinen osa energian kokonaiskulutuksesta. Jännitystiloista tai kriiseistä johtuvat häiriöt energian tai raaka-aineiden tuotannossa tai toimituksissa voivat vaarantaa Suomen talouskehityksen. Kansallisen huoltovarmuuden turvaaminen ja kansainvälisten huoltovarmuusjärjestelyjen merkitys korostuvat. Energian nouseva hinta vaikuttaa myös puolustusvoimien toimintaan.

Ympäristöön liittyvät onnettomuudet ja muutokset saattavat heijastua suoraan tai välillisesti koko maailman turvallisuustilanteeseen, EU:hun ja Suomeen. Tämän vuoksi puolustusvoimien suorituskykyä kehitettäessä on tarkoituksenmukaista varautua muiden viranomaisten tukemiseen ympäristöonnettomuuksien vaikutusten torjunnassa. Puolustusministeriön hallinnonalan on otettava toiminnassaan huomioon ympäristönsuojeluun liittyvät näkökohdat ja kehitettävä kykyään ympäristöonnettomuuksien torjuntaan.

Teknologian kehitys: lisää mahdollisuuksia – hintojen nousu ja järjestelmien haavoittuvuus haasteina

Teknologian kehitys ja uusien teknologioiden käyttöönotto nopeutuvat. Pääsääntöisesti vaikutukset ovat positiivisia, mutta samalla turvallisuusriskit kasvavat. Informaatioteknologian sovellutusten leviäminen mahdollistaa poliittisten aatteiden ja käytäntöjen tarkoitushakuisen ja nopean leviämisen.

Uudet teknologiat eivät muuta perinteisen sodankäynnin luonnetta ja lainalaisuuksia. Sotilasteknologian kehittäminen ja ylläpitäminen on resursien riittävyys kannalta haasteellista. Modernin puolustusmateriaalin hinnan arvioidaan kaksinkertaistuvan aina seitsemän vuoden kuluessa. Uuden materiaalin ylläpitokustannukset kasvavat samassa suhteessa. Kallis sotilasteknologia pakottaa etsimään tulevaisuuden ratkaisuja yhdistämällä innovatiivisesti korkean teknologian asejärjestelmiä ja kustannustehokkaita kaupallisia järjestelmiä. Uudet

kehitysprojektit ja hankittavat järjestelmät tulevat silti vähentymään tulevaisuudessa.

Informaatioteknologian kehitys mahdollistaa verkostoavusteisen sodankäynnin. Se on toimintakonsepti, joka perustuu tehokkaaseen ja laaja-alaiseen tiedon hankinta-, analysointi- ja -keruujärjestelmään, modulaarisiin suorituskykyisiin joukkoihin, kansainväliseen yhteensopivuuteen sekä kehittyneeseen johtamisjärjestelmään.

Suomi pysyy mukana teknologian kehityksessä ja sen osaaminen on huippuluokkaa omilla erikoisosaamisalueillaan. Uuden puolustusteknologian laajeneva käyttöönotto asettaa haasteita Suomen kaltaisen, voimavaroiltaan pienen maan sotilaalliselle huoltovarmuudelle kriisitilanteissa. Tämä korostaa Pohjoismaiden ja EU:n puitteissa tapahtuvan materiaaliyhteistyön merkitystä.

Teknologian kehittyessä yhteiskunnan ja puolustusjärjestelmän haavoittuvuus lisääntyy. Uusien teknologioiden väärinkäytöstä arvioidaan kohdistuvan Suomeen lähinnä välillisiä turvallisuusriskejä, kuten tietoverkkojen ja johtamisjärjestelmien lamautuminen sekä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen häiriintyminen.

Globalisoituva maailmantalous – keski-näisriippuvuus lisääntyy

Globalisaatio ylläpitää maailmantalouden kasvua, nostaa elintasoja sekä lisää valtioiden välistä keski-näisriippuvuutta, taloudellista integraatiota ja poliittista vakautta. Talouden hallinta ei ole enää täysin valtioiden käsissä vaan osin ylikansallisella tasolla. Globalisaation hyödyt eivät kuitenkaan jakaudu tasaisesti. Globalisaation eduista syrjään jääneet valtiot voivat muodostaa turvallisuusuhkan ja kasvualustan terrorismille.

Yhdysvallat sekä nousevat taloudet Kiina ja Intia kykenevät tehokkaimmin hyödyntämään globalisaation avaamia mahdollisuuksia. EU säilyttää asemansa lähes Yhdysvaltain veroisena talousalueena, vaikkakin sen talous kärsii 2010-luvulta alkaen väestön ikääntymisestä.

Venäjä on keskusjohtoinen markkinatalous, jonka talouskasvu on pitkälti riippuvaista energian ja

Suomen turvallisuusympäristön kehitykseen vaikuttavia tekijöitä

raaka-aineiden hintakehityksestä. Venäjä käyttää asemaansa öljyn ja kaasun viejänä myös oman vaikutusvaltansa turvaamiseen ja kasvattamiseen. Venäjän talouskehitystä hidastavat demografiset ongelmat, rappeutunut infrastruktuuri ja poliittisen kehityksen epävarmuustekijät.

Suomen kansantalous on riippuvainen maailmantalouden suhdanteiden kehityksestä ja ulkomaankaupasta. Kun väestö ikääntyy, talouden kasvuvauhti voi hidastua ja julkisen talouden liikku-mavara pienentyä. Muiden eurooppalaisten maiden tapaan hyvinvointiyhteiskunnan ylläpito Suomessa kallistuu. Julkisen talouden kasvupaineet lisäävät epävarmuutta puolustuksemme rahoituksesta ja voivat vaikeuttaa puolustusjärjestelmän pitkäjänteistä kehittämistä.

Kansainvälinen järjestelmä ja valtioiden rooli: Yhdysvalloilla hallitseva asema, EU ja transatlanttisuus Suomelle tärkeitä

Nähtävissä olevassa tulevaisuudessa Yhdysvalloilla on hallitseva rooli kansainvälisessä politiikassa. Kiina ja Intia kasvattavat painoarvoaan. Venäjä pyrkii säilyttämään asemansa suurvaltana. Integraation syventyessä EU-maat muodostavat yhä tiiviimmän yhteisön ja unioni pyrkii vahvistamaan rooliaan kansainvälisenä toimijana. Samanaikainen laajeneminen on haaste EU:n sisäiselle ja ulkoisel-

le toimintakyvyille. Transatlanttiset suhteet säilyvät EU:lle tärkeitä.

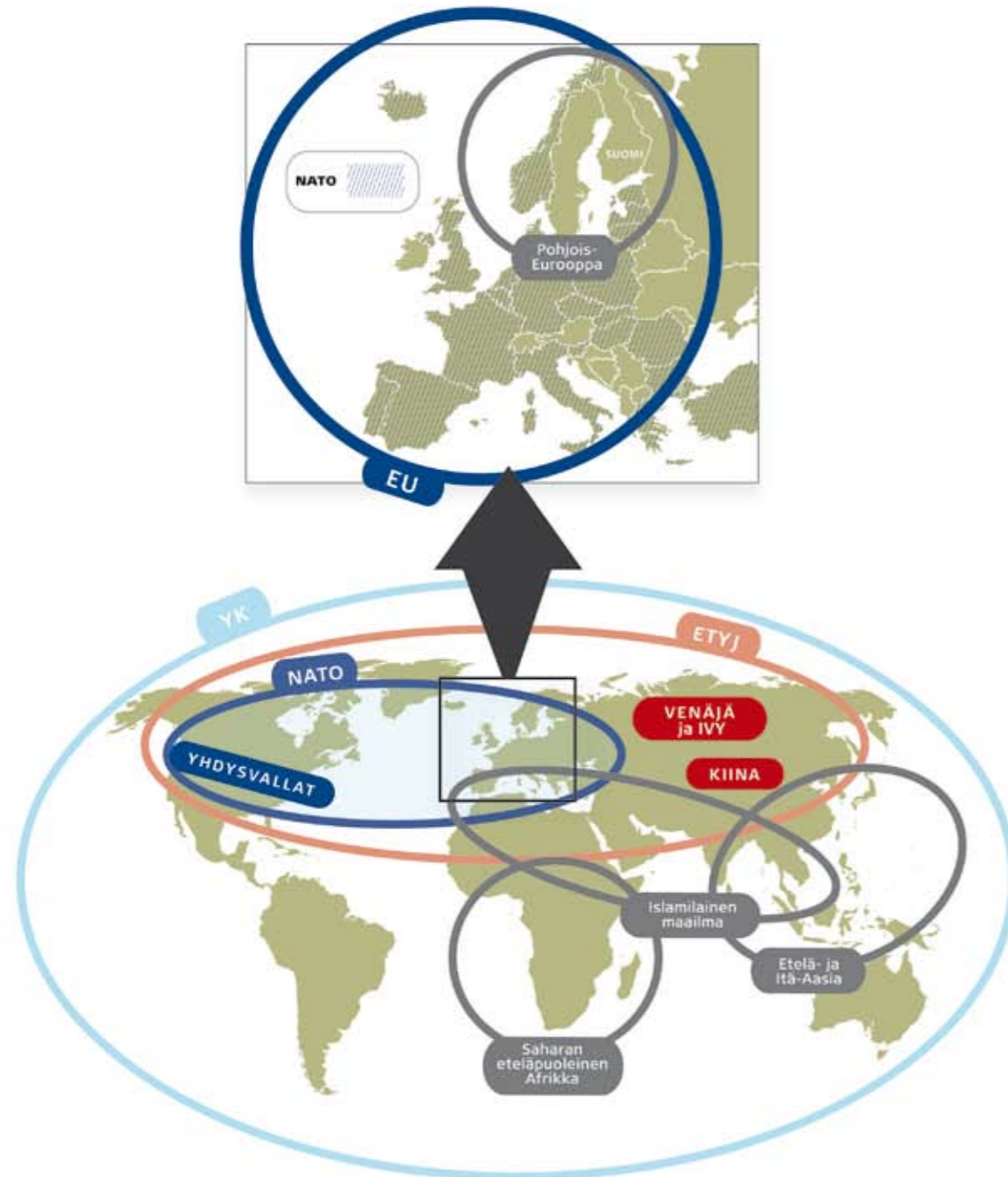
Turvallisuusongelmien vaikutukset välittyvät en-tistä nopeammin ja laajemmalle alueelle. Tulevai-suuden uhkat sekä vastaukset niihin ovat maail-manlaajuisia, eivätkä yksittäiset valtiot voi jättäytyä ongelmien ratkaisun ulkopuolelle.

Valtiot säilyvät keskeisinä toimijoina, mutta niiden vaikutusmahdollisuudet vähenevät, kun monikan-sallisten ja ei-valtiollisten toimijoiden rooli vahvis-tuu. Kehittyneet hyvinvointivaltiot ovat aikaisempaa alttiimpia sisäiselle epävakaudelle. Poliittisten ää-riliikkeiden vaikutuksen kasvu voi lisätä väkivaltais-ia protesteja ja kotoperäistä terrorismia. Uskonnon merkitys ihmisten identiteetin määrittäjänä saattaa kasvaa ja muuttaa siirtolaisuuden ja moniuskonol-lisuuden lisääntyessä käsitystä kansallisvaltioiden luonteesta. Globalisaatio muuttaa päätöksentekoa ja tiedonvälitystä vaikeuttaen autoritääristen halli-tusten mahdollisuuksia pysyä vallassa.

Tapauskohtaisesti eri maista muodostettavien ryhmittymien merkitys kasvaa. Niillä tuetaan ja täy-dennetään kansainvälisten järjestöjen toimintaa. Myös alueellisten organisaatioiden merkitys koros-tuu.

Suomen kansallinen etu on ajaa EU:n yhtenäisyy-den lisäämistä erityisesti ulko- ja turvallisuuspolitiik-kassa. EU on Suomelle tärkein organisaatio, mutta laajentuneessa unionissa Suomen on kyettävä tekemään valintoja sekä tarvittaessa syvennettävä yhteistyötä asiakohtaisesti eri näkemyksiä edusta-vien ryhmittymien kanssa. EU:n laajenemisen ja tur-vallisuus- ja puolustuspolitiikan mahdollisen eriyty-misen takia Suomen pitää pohtia osallistumisensa tasoa ja laajuutta. Suomi korostaa kansainvälisen yhteisön vastuuta kriisien ja humanitääristen kata-strofien ennaltaehkäisyssä sekä siviiliväestön suo-jelemisessa. Osallistumme kriisinhallintaoperaatioihin pääsääntöisesti YK:n mandaatin pohjalta, mutta joudumme mahdollisesti tekemään valintoja osal-listumisesta operaatioihin, joilla ei ole YK:n selke-ää valtuutusta. Globaalisti aktiivisen EU:n toiminta saattaa aiheuttaa negatiivisia reaktioita, jotka kos-kettavat myös Suomea ja suomalaisia.

Suomen turvallisuusympäristöön vaikuttavat kansainväliset toimijat ja alueelliset kokonaisuudet

Suomen turvallisuusympäristöön ei vaikuta ainoastaan lähialue, vaan yhä enemmän maailmanlaajuinen kehitys. Tämän vuoksi puolustusministeriön strategiatyössä on omaksuttu globaali lähestymistapa ja tarkasteltu yhteensä 11 kansainvälisen järjestelmän toimijaa tai alueellista kokonaisuutta. Strategiatyössä kutakin näistä on arvioitu 20 vuoden aikajänteellä kolmessa vaihtoehdoisessa skenaariossa. Suomen turvallisuusympäristöön keskeisimmin vaikuttavat toimijat ovat EU, Venäjä, Yhdysvallat ja Nato.

Sotilaalliset konfliktit: turvallisuusympäristön muutos näkyy tulevaisuuden puolustusvoimissa

- **Sotilaallisten konfliktien kirjo laajenee**
  - perinteinen sodan ja rauhan välinen raja hämärtyy, epäsymmetrinen sodankäynti yleistyy

Tulevaisuuden sotilaalliset konfliktit ovat pääosin alueellisesti rajoittuneita tai valtioiden sisäisiä. Niiden taustalla ovat usein historialliset syyt, kiistat energialähteiden, luonnonvarojen ja juomaveden hallinnasta, etniset ja uskonnolliset jännitteet, yhteiskunnallinen ja taloudellinen epätasa-arvo sekä ihmisoikeuksien ja demokratian puutteeseen liittyvät tekijät. Alueellisten konfliktien vaikutukset heijastuvat laajasti, ja niihin kytkeytyy muita uusia rajat ylittäviä turvallisuusuhkia. Konfliktit alkavat usein toimintakykynsä menettäneistä valtioista, joiden kriiseihin naapurivaltiot sekaantuvat.

Perinteisen sodan ja rauhan tilan välillä vallitsee kestoltaan vaihteleva "harmaa vaihe". Sille on ominaista sotilaallisen voiman käytön uhka tai rajoitettu käyttö painostusmielessä. Harmaaseen vaiheeseen liittyy myös poliittista ja taloudellista painostusta sekä epäsymmetrisen sodankäynnin muotoja, jotka häiritsevät yhteiskunnan toimintoja. Epäsymmetrisessä sodankäynnissä valitaan haavoittuvimmat kohteet ja käytetään menetelmiä, joiden torjuntaan vastustaja ei ole riittävästi varautunut. Sen tärkeimpiä ilmenemismuotoja ovat kansainvälinen terrorismi, pyrkimys joukkotuhouksien hankintaan ja niiden käytöllä uhkaamiseen, tietojärjestelmiin kohdistuvat hyökkäykset sekä informaationsodankäynti.

Terroristit toimivat aiemmin alueellisten ja poliittisten tavoitteiden mukaisesti valikoituja kohteita vastaan. Tulevaisuudessa suuren tuho vaikutukseen pyrkivän kansainvälisen terrorismin globaali uhka lisääntyy. Terrorismin keinoja käytetään laajasti myös kansainvälisiä kriisinhallinta- ja muita sotilaallisia operaatioita vastaan.

Epäsymmetrisiin ukiin varautuminen edellyttää sekä kansainvälisen että kansallisten turvallisuusviranomaisten yhteistyön lisäämistä. Tämä laajentaa

sotilaille perinteisesti kuulunutta tehtäväkenttää. Uusista tehtävistä huolimatta asevoimien ydintehdävänä säilyy kyky puolustaa omaa aluetta sotilaallista hyökkäystä tai sen uhkaa vastaan.

Teknologian leviäminen, heikko rajaturvallisuus ja asevoimien globalisoituminen korostavat asevalvontatoimien merkitystä. Vaikka valvontaa ja sopimuksia kehitetään, ydin- ja muiden joukkotuhouksien käyttö on mahdollista. Ydinase parantaa yksittäisen valtion tai ei-valtiollisen toimijan asemaa alueellisessa valtakilpailussa. Suurimmat sotilasmahdit ottavat doktriineissaan huomioon taktisten ydinaseiden käytön mahdollisuuden.

Suomalaistakin yhteiskuntaa vastaan kohdistuu kansainvälisen terrorismin, joukkotuhouksien leviämisen, informaationsodankäynnin, tietoverkkoihin kohdistuvan häirinnän ja hyökkäysten sekä alueellisista konflikteista heijastuvia uhkia. Suomen tulee muiden kehittyneiden valtioiden tapaan osallistua aktiivisesti globaalien turvallisuusuhkien ratkaisuun. Myös osallistumista ennaltaehkäisevään sotilaalliseen toimintaan laajemmän maaryhmän osana jouduttaneen tulevaisuudessa harkitsemaan.

- **Kriiseihin puututaan yhä nopeammin ja kauempana**

Yhdysvaltojen suhteellinen osuus maailmassa puolustukseen käytetyistä resursseista tulee todennäköisesti laskemaan pitkällä aikavälillä Kiinan ja Intian panostaessa voimakkaasti puolustuksensa kehittämiseen. Kumppanit ovat Yhdysvalloille yhä tärkeämpiä. EU:n näkökulmasta ei ole realistista ajatella, että käytössä olevat puolustusmenot riittäisivät kaikkien suorituskykyjen luomiseen. Tämän seurauksena tarve kehittää transatlanttista suhdetta ja EU-Nato -yhteistyötä korostuu.

Länsimaiden puolustuspolitiikka ja sotilaallinen toiminta keskittyvät yhä enemmän nopeaan toimintaan oman alueen ulkopuolella, kriisinhallintaan ja laaja-alaisiin turvallisuusuhkiin. Pohjois-Afrikasta Lähi-idän ja Keski-Aasian kautta Kaakkois-Aasiaan ulottuva alue muodostaa laajan epävakauden vyöhykkeen, jossa konfliktien syntyminen on todennäköisintä. Valtaosa länsimaihin heijastuvista turvallisuusuhkista syntyy tällä alueella.

Sotilaallisen voiman käyttöä koskevat kansainvälisoikeudelliset periaatteet kyseenalaistuvat, kun suurin osa konflikteista on perinteisen sodankäynnin sijaan epätavanomaisia. Kansainvälisen yhteisön väliintulot perinteisesti valtion sisäisiksi katsotuissa kysymyksissä ovat aiempaa hyväksyttävämpiä.

➤ **Uudistuva kriisinhallinta – Suomella vahvaa osaamista**

Kansainvälinen kriisinhallinta muodostaa kokonaisuuden, jonka osia ovat kehityspolitiikka, varhaisvaroitus ja konfliktinesto, akuutin vaiheen sotilaallinen ja siviilikriisinhallinta sekä vakauttaminen, kriisien jälkihoito ja jälleenrakennus.

Sotilaallisen kriisinhallinnan vaatavuus kasvaa. Sen haasteena ovat nopeaa liikkeellelähtöä edellyttävät, sotilaallisesti vaativat ja kaukana Euroopasta toteutettavat operaatiot. Muun muassa joukkojen nopea toimintavalmius ja varautuminen strategi-

seen kuljetuskykyyn pitkillä etäisyyksillä lisäävät kriisinhallinnan kustannuksia.

Kriisinhallintajoukkojen toimintaolosuhteet ovat entistä vaativampia, eikä joukoilla ole samaa huoltotukea kuin kotimaassa. Kriisialueella on monia erityyppisiä toimijoita. Paikallisväestö ei välttämättä hyväksy kriisinhallintajoukkoa. Vakauttamisen lisäksi pitää pystyä rakentamaan alueelle toimiva yhteiskunta. Tämä edellyttää sotilaiden ja siviilien tiivistä yhteistyötä ja koordinoitua. Operaatiot kestävät pitkään ja vaativat kansainväliseltä yhteisöltä vahvaa sitoutumista.

Suomen on varauduttava yhä vaativampaan sotilaalliseen ja siviilikriisinhallintaan Euroopan reuna-alueilla ja ulkopuolella. Paineet kansainvälisen kriisinhallintapanoksen kasvattamiseen voivat lisääntyä. Kriisinhallinta edellyttää nopeaa monikansallista ja kansallista päätöksentekoa sekä korkeassa valmiudessa olevia riittäviä sotilaallisia voimavaroja.

➤ **Suomeen kohdistuva sotilaallisen voiman käyttö on edelleen mahdollista – uhka voi syntyä nopeastikin**

Kriisinhallinnan lisäksi Suomen on edelleen varauduttava myös alueeseensa tai yhteiskuntansa elintärkeisiin toimintoihin kohdistuviin sotilaallisiin uhkiin. Sotilaallisen voimankäytön todennäköisyys Suomea vastaan on pieni, mutta lähiympäristössämme säilyy merkittävää ja laadullisesti kehittyvää sotilaallista suorituskykyä. Todennäköisyys Suomeen kohdistuvaan sotilaalliseen voimankäyttöön voi kasvaa osana laajempaa globaalia tai eurooppalaista konfliktikehitystä ja muuttua nopeastikin. Suomeen kohdistuvan sotilaallisen voimankäytön vaikutus olisi toteutuessaan kohtalokas. Puolustusjärjestelmää on siksi ylläpidettävä ja kehitettävä pitkäjänteisesti ja ennakoiden.

Suomen turvallisuuteen vaikuttaa merkittävästi lähialueidemme, erityisesti Venäjän, poliittinen ja sotilaallinen kehitys. Valtiollisen yhtenäisyyden säilyttämisen ohella Venäjän keskeisenä tavoitteena säilyy kyky turvata Moskovan, Pietarin ja Kuolan alueet. Itämeren merkitys Venäjälle kasvaa erityisesti elintärkeiden energia- ja materiaalikuljetusten vuoksi. Kaliningrad säilyy erityisalueena, jossa taloudellinen ja sosiaalinen kehitys on Venäjän keskiarvoista kehitystä heikompaa. Kehityksen suunta voi muuttua, mikäli Kaliningrad onnistuu hyötymään

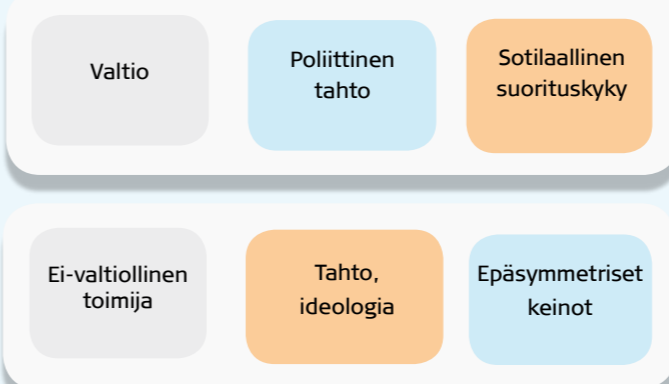
asemastaan EU- ja Nato-maiden ympäröimänä. Venäjällä on edelleen huomattavaa sotilaallista suorituskykyä alueella ja sen Itämeren-laivaston päätukikohta säilyy Kaliningradissa.

Venäjä vaurastuu energian ja raaka-aineiden viennistä saamallaan tuloilla, mikä mahdollistaa panostuksen asevoimien modernisointiin ja suorituskyvyn kehittämiseen. Epävakaus etelärajoilla ja islamilaiseen separatismiin liittyvät ongelmat vaikuttavat Venäjän sisäiseen tilanteeseen. Ristiriidat öljyvarantojen ja niiden kuljetusreittien hallinnasta ja käytöstä Keski-Aasian ja Kaukasuksen alueella heijastuvat Venäjän ja muiden suurvaltojen väliin suhteisiin. Venäjällä ja IVY-alueella vallitsevat jännitteet saattavat synnyttää turvallisuusuhkia. Venäjä pyrkii myös jatkossa ylläpitämään erityissuhdettaan Natoon.

➤ **EU vahvistuu ja keskittyy kriisinhallintaan**

Integraatio syventää EU:n luonnetta jäsenmaiden sa turvallisuusyhteisönä, jossa sotilaallinen konflikti jäsenmaiden välillä on erittäin epätodennäköinen. Laajentuneen EU:n suhteet uusiin naapureihin voivat kuitenkin synnyttää turvallisuusuhasteita. Suurimpina uhkina EU-maille säilyvät terrorismi, joukkotuhousteiden leviäminen ja alueelliset konfliktit sekä niin sanotut sortuvat valtiot ja järjestäytyneet rikollisuus.

UHKA = Tahto x Kyky

Tarkasteltaessa valtiotoimijaa uhkana keskeistä on sotilaallinen suorituskyky, jonka luominen vie vuosikymmeniä. Poliittinen tahto käyttää olemassa olevaa sotilaallista suorituskykyä voi muuttua nopeasti.

Ei-valtiollisten toimijoiden osalta tahto toimia on keskeisin tekijä. Iskun suorittaminen epäsymmetrisin keinoin ei vaadi pitkäaikaista sotilaallista varustautumista.

EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (ETPP) kehittäminen etenee perustuslaillisesta sopimuksesta riippumatta. Eurooppalaiset ottavat yhä enemmän vastuuta maanosansa ja sitä ympäröivien alueiden turvallisuudesta.

Osa jäsenvaltioista saattaa syventää sotilaallista yhteistyötä keskenään unionin rakenteiden puitteissa, mutta valtaosin yhteistyö keskittyy edelleen kriisinhallintaan. Jäsenmaiden turvallisuus vahvistuu solidaarisuuslausekkeen ja mahdollisten turvatukuiden johdosta. Nato on jäsenvaltioilleen edelleen niiden yhteisen puolustuksen perusta ja sitä toteutettava elin. EU:lle ei todennäköisesti kehitetä Natosta riippumatonta aluepuolustuskykyä tarkastelujakson aikana, jolloin sotilaalliset turvatakuut ovat saattavissa ainoastaan Nato-jäsenyyden kautta.

EU:n vahvuutena kriisinhallinnassa on laaja keinovalikoima. Sotilaallisen kriisinhallinnan lisäksi painottuvat siviilikriisinhallinta, sotilaallinen koulutus ja neuvontatoiminta sekä aseidenriisuntatoimet.

Euroopan puolustusviraston (European Defence Agency, EDA) keskeisenä tehtävänä on tehostaa EU:n sotilaallisten voimavarojen kehittämistä ja

yhteensovittamista. EDA:n työn lähtökohtina ovat EU:n turvallisuusstrategia ja kriisinhallintatehtävät.

EU:n uudenlainen turvallisuusympäristö merkitsee haasteita Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikalle. Unioniin kohdistuvat uhkat heijastuvat myös Suomeen, ja Suomen on osallistuttava näiden ratkaisuun muiden EU-maiden tavoin. EU:n turvatakuulauseke vahvistaa Suomen turvallisuutta. Suomella on oltava valmiudet myös solidaarisuuslausekkeen tarkoittaman avun antamiseen ja vastaanottamiseen. Suomen riippuvuus muista unionimaista puolustusvoimien suorituskyvyn kehittämisessä ja ylläpitämisessä kasvaa turvallisuus- ja puolustuspoliittisen integraation tiivistyessä ja teknologisen kehityksen seurauksena. Osallistuminen puolustusviraston toimintaan tukee Suomen kansallisen puolustuksen kehittämistä.

➤ **Naton rooli muuttuu – turvatakuut säilyvät**

Nato uudistaa sotilaallista rooliaan voimakkaasti. Toiminta-alueetta ei enää rajata maantieteellisesti, vaan Natolle luodaan valmiudet toimia globaalisti siellä, missä tulevaisuuden uhkat saavat alkunsa.

EU-NATO yhteistyö tiivistyy – kriisinhallinnan vetovastuu voi vaihtua organisaatiolta toiselle. Kuvassa on Nato-johtoisen Bosnia-operaation (SFOR) siirto EU:n johtoon ("Althea"-operaatio) joulukuussa 2004.

Samalla tiivistetään ja laajennetaan yhteistyötä Euroopan ulkopuolisten kumppanimaiden kanssa.

Yhdysvaltojen globaali toimintakyky on ratkaisevan tärkeä eurooppalaisten Nato-maiden puolustukselle ja sotilaallisten kykyjen kehittämiseksi.

Naton jäsenmaat ovat edelleen sitoutuneita yhteiseen puolustukseen. Nato muodostaa pelkällä olemassaolollaan ennaltaehkäisevän pelotteen mahdollisille uhkaajille. Turvatakuu ja kyky sen toteuttamiseen säilytetään tulevaisuuden yllätyksiltä suojaavana "henkivakuutuksena". Naton operatiivisessa toiminnassa painottuu kuitenkin sotilaallinen kriisinhallinta. Yhteistä puolustussuunnittelua sekä komento- ja joukkorakennetta kehitetään joustaviksi vallitsevan strategisen tilanearvion mukaisesti.

Kehittyvän kumppanuustoiminnan kautta Suomi kykenee tehokkaammin osallistumaan harjoitustoimintaan ja Nato-johtoihin kriisinhallintaoperaatioihin. Kehittyvä kumppanuus ei kuitenkaan mahdollista osallistumista liittokunnan yhteiseen puolustukseen tai täysivaltaisesti päätöksentekoon ja sotilaallisten voimavarojen kehittämiseen.

Laaja-alaiset turvallisuusuhkat – haaste koko yhteiskunnalle

Tulevaisuudessa yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin voi kohdistua hyvin monenlaisia uhkia. Perinteisten sotilaallisten uhkien lisäksi uhiin sisältyy myös muita ulottuvuuksia, joten turvallisuuskäsitys on laajentunut.

Näiden laaja-alaisen turvallisuusuhkien merkitys kasvaa ja niihin vastaamiseksi pyritään etsimään uusia ja tehokkaampia keinoja. Laaja-alaisia turvallisuusuhkia ovat muun muassa:

- ◆ terrorismi
- ◆ joukkotuhoaseiden uhka
- ◆ sortuvien valtioiden aiheuttama uhka
- ◆ tietojärjestelmiin kohdistuvat uhkat
- ◆ informaationsodankäynti
- ◆ kansainvälinen rajat ylittävä järjestäytynyt rikollisuus
- ◆ suuronnettomuudet

- ◆ ympäristöuhkat
- ◆ hallitsemattomat väestöliikkeet
- ◆ terveyteen kohdistuvat uhkat ml. vaaralliset tartuntataudit.

Useat laaja-alaisista turvallisuusuhkista ovat kytköksissä toisiinsa, vaikeasti ennustettavissa, monimuotoisia sekä varoitusajaltaan lyhyitä. Laaja-alaisiin turvallisuusuhkiin varautuminen ja vastaaminen edellyttävät niiden luonteen vuoksi vahvaa kansainvälistä ja kansallista yhteistyötä sekä ennalta sovittuja yhteistyöjärjestelyjä. Sotilaallisia voimavaroja voidaan käyttää myös yhteiskuntien suojaamiseksi laaja-alaisia turvallisuusuhkia vastaan, mikä laajentaa asevoimien tehtäväkenttää.

Laaja-alaisiin turvallisuusuhkiin varautuminen on otettava huomioon suomalaista puolustusjärjestelmää kehitettäessä.

Muun yhteiskunnan ohella myös puolustusvoimiin saattaa kohdistua laaja-alaisia turvallisuusuhkia niin kotimaassa kuin toimittaessa kansainvälisissä kriisinhallintaoperaatioissa.

Näin varaudumme 2020-luvulle

Puolustusministeriön hallinnonalan vastuulla on varautuminen Suomeen kohdistuvan sotilaallisen voiman käytön ennaltaehkäisyyn ja torjuntaan. Puolustusjärjestelmää kehitetään pitkäjänteisesti myös pahimman uhkan toteutumisen varalta.

Ennakointi – menestyvän puolustusjärjestelmän ydin

Turvallisuusympäristön strategisen tason seurannan, arvioinnin ja ennakoivien päätösten merkitys kasvaa tulevaisuudessa. Puolustusministeriö kehittää omaa kykyään strategisen tason arviointiin. Puolustusvoimat ylläpitää koko valtiojohtoa tukevaa sotilasstrategista arviota seuraamalla sotilaallisten uhkien kehittymistä. Tätä tuetaan syvenevällä kansainvälisellä yhteistoiminnalla.

Puolustusministeriön ja puolustusvoimien strategisella suunnittelulla luodaan edellytykset pitkäjänteiselle, noin 20 vuoden aikajänteelle ulottuvalle poliittiselle päätöksenteolle ja resurssoinnille.

Puolustushaarojen yhteistä tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmää kehitetään. Näin varmistetaan kyky nopeaan valmiuden kohottamiseen sekä operatiiviseen toimintaan kotimaassa ja ulkomailla.

Perustehtävät: sotilaallinen puolustus, muiden viranomaisten tukeminen ja kansainvälinen kriisinhallinta

Puolustusministeriön hallinnonalan tärkein tavoite on uskottava puolustuskyky, jotta ennaltaehkäisevä kynnys sotilaallisen voiman käyttöön Suomea vastaan säilyy saavutettuun hyötyyn nähden riittävän korkeana. Sotilaallinen uhka ehkäistään ennakolta tai tarvit-

Puolustusjärjestelmän kehittämisen painopisteet

- ◆ Turvaamme itsenäisyyden, valtiojohtoon toimintavapauden ja kansalaisten elinmahdollisuudet.
- ◆ Tuemme muita viranomaisia laaja-alaisiin turvallisuusuhkiin liittyvissä häiriö- ja poikkeustilanteissa.
- ◆ Kehitämme kykyämme osallistua voimavarojen puitteissa kansainväliseen kriisinhallintaan.

Puolustusvoimien sotilaallisia suorituskykyjä tulee voida joustavasti käyttää Suomen sotilaalliseen puolustamiseen, muiden viranomaisten ja yhteiskunnan tukemiseen kotimaassa tai maan rajojen ulkopuolella sekä kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan.

taessa torjutaan ensi sijassa omin voimin riippumatta siitä, onko Suomi sotilaallisesti liittoutumaton vai ei. Myös kansainväliseen yhteistoimintaan ja tukeen varaudutaan.

Puolustusvoimat toimii saumattomasti yhteistoiminnassa muiden viranomaisten kanssa, jotta yhteiskunnan elintärkeät toiminnot saadaan turvattua. Puolustusvoimien osaaminen, kalusto, infrastruktuuri ja tilannetiedot ovat hyvä tuki muille viranomaisille. Samalla puolustusvoimat saa arvokasta tietoa ja kokemusta oman toimintansa kehittämiseen.

Kykyä kansainväliseen yhteistoimintaan ja sotilaalliseen kriisinhallintaan kehitetään määrällisesti ja laadullisesti kansainvälisten sitoumustemme ja tulevaisuuden operaatioiden vaatimusten mukaisesti. Puolustusvoimien kansainvälistä yhteensopivuutta parannetaan niin toiminnan kuin materiaalinkin osalta. Puolustusvoimat varautuu suojautumaan laaja-alaisilta turvallisuusuhkilta myös toimiessaan kansainvälisissä operaatioissa.

Uudistuva puolustusjärjestelmä – laatu korvaa määrää

Suomalainen yhteiskunta on tulevaisuudessa aiempaa haavoittuvampi. Sodan kuva muuttuu ja sotateknologia kehittyy. Tulevaisuuden puolustusjärjestelmässä keskitytään valtakunnan avainalueiden sekä yhteiskunnan kannalta keskeisten kohteiden ja toimintojen turvaamiseen.

Uudistettava puolustusjärjestelmä mahdollistaa puolustushaarojen tehokkaat yhteisoperaatiot ensi vuosikymmenellä. Verkostoavusteisen sodankäynnin vaatimukset täyttävän puolustuksen rungon muodostavat maa-, meri- ja ilmavoimien valmiusyhtymät sekä integroitu tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmä. Joukkojen vahvuus pienenee, mutta samalla niiden liikkuvuus, teho ja ulottuvuus kasvavat.

Puolustusjärjestelmän kehitys ei tarkoita tinkimistä koko maan puolustamisesta, mikäli resursseja kyetään kohdentamaan tulevaisuudessa tarvittavien sotilaallisten kykyjen edellyttämällä tavalla. Voimaa keskitetään joustavasti ja painopiste luodaan kulloisenkin tarpeen sanelemalla tavalla.

Kustannustehokkuus optimoidaan – materiaali-, toiminta- ja henkilöstömenot tasapainoon

Puolustusjärjestelmässä on viimeisen kymmenen vuoden aikana tehty suurimmat muutokset sotien jälkeen. Muutosprosessi on jatkuva. Puolustusvoimien rauhan ajan kehittämisen ja toimintojen sijoittamisen lähtökohtana ovat sen päätehtävät. Pysyvistä ja kiinteistä järjestelyistä siirrytään joustavampiin, enemmän liikkumatilaa antaviin toiminta- ja hallintomalleihin.

Puolustusjärjestelmää kehitettäessä pyritään kustannustehokkuuteen. On kuitenkin mahdollista, että nykyisillä määrärahoilla ei voida kehittää puolustusjärjestelmäämme uusia vaatimuksia vastavaksi. Edessä saattavat olla merkittävät uudelleenarvioinnit tai huomattava lisärahoitus.

Kokonaismaanpuolustukseen liittyvien viranomaistoimintojen muuttuminen liiketoiminnaksi lisää myös puolustusministeriön hallinnonalan määräraharavetta. Puolustusvoimien tukitoimintojen ulkoistamisella mahdollistetaan keskittyminen ydintoimintoihin. Tämä kuitenkin asettaa aikaisempaa suuremmat haasteet osaavalle asiakkuudelle, sopimus- ja logistiikkajärjestelmien kehittämiselle sekä huoltovarmuuden turvaamiselle.

Yleinen asevelvollisuus edelleen tehokas ratkaisu

Yleinen asevelvollisuus on kustannustehokas tapa toteuttaa koko maan puolustaminen ja täyttää puolustusvoimien muut tehtävät. Yleisellä asevelvollisuudella on edelleen laaja kansalaisten ja valtiojohton tuki. Tulevaisuudessa koulutetaan koko ikäluokan kenttäkelpoinen osa puolustusvoimien sodan ajan joukkojen määrittämisen tarpeen mukaisesti. Näin kyetään säilyttämään operatiivisten joukkojen ikärakenne riittävän nuorena ja varmistamaan reservin riittävyys.

Yleisellä asevelvollisuudella luodaan pohja kansalaisten vahvalle maanpuolustustahdolle ja sitoutumiselle maanpuolustukseen sekä ylläpidetään kansalaisten sosiaalista tasa-arvoa. Sillä taataan

myös puolustusvoimien toiminnan läpinäkyvyys koko yhteiskunnassa.

Vapaaehtoisuus on voimavara

Vapaaehtoisella sotilaallisella maanpuolustuksella tuetaan puolustusvoimien sodan ajan joukkojen kouluttamista ja suorituskyvyn ylläpitoa sekä yhteiskunnan yleistä valmiutta ja toimintakykyä. Siten voidaan alhaisin kustannuksin tukea puolustusvoimien sodan ajan joukkojen kouluttamista ja kehittää puolustusvoimien valmiuksia viranomaistukeen.

Sodan ajan alueellisia joukkoja täydennetään vapaaehtoisilla maakuntajoukoilla. Niistä kehitetään alueellisten joukkojen ydinyksiköitä, joilla kyetään vastaamaan nopeasti poikkeusolojen uhkamalleihin ja tukemaan yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja. Maakuntajoukkojen tärkeimmät tehtävät ovat avainkohteiden ja toimintojen suojaaminen, sitä edellyttävä toiminta-alueiden valvonta ja viranomaisten toiminnan tukeminen. Jatkossa maakuntajoukkojen tehtäviä voidaan laajentaa aselajitoimintoihin.

Vapaaehtoinen sotilaallinen maanpuolustus kohottaa maanpuolustustahtoa ja parantaa puolustusvoimien näkyvyyttä maakunnissa. Lisäksi se tarjoaa mahdollisuuden naisten laaja-alaisemmalle osallistumiselle maanpuolustustyöhön. Vapaaehtoista so-

tilaallista maanpuolustusta sekä sen tarvitsemia resursseja ja muita toimintaedellytyksiä kehitetään. Vapaaehtoista sotilaallista maanpuolustusta toteutetaan parlamentaarisessa valvonnassa ja puolustusministeriön ohjauksessa.

Osaaminen korostuu

Puolustusministeriön hallinnonalan toimintakyky riippuu ratkaisevasti henkilöstön osaamisesta. Osaamisen johtaminen ja hallinta on kriittinen menestystekijä hallinnonalan kilpailukyvyllä työnantajana, toiminta- ja palvelukyvyllä sekä tuloksellisuudelle. Puolustusministeriön hallinnonalan on kyettävä rekrytoimaan pätevää henkilöstöä ja tarjoamaan kehittymismahdollisuuksia osaavalle henkilöstölleen.

Laaja-alaiset turvallisuusuhkat, eurooppalaiset yhdentymishaasteet ja tarve osallistua yhä vaativampaan kansainväliseen kriisinhallintaan edellyttävät puolustusvoimien henkilöstön osaamisen tason lisäämistä. Koska asevelvollisten lähtökoulutustaso on korkea, nykyisillä palvelusajoilla heidät voidaan kouluttaa vaativiinkin tehtäviin. Myös asevelvollisten koulutuksen tulee tähdätä ammattimaisempaan osaamiseen. Näin laadukasta henkilöstöä riittää rekrytoitavaksi myös kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin ja puolustusvoimien palkattuun henkilöstöön.

Merivoimien huippunykyaikaiset Hamina-luokan ohjusvenet on varustettu tehokkaalla eteläafrikkalaisella Umkhonto-ilmatorjuntaohjusjärjestelmällä.

Ilmapuolustusta kehitetään tulevina vuosikymmeninä – laatu korvaa määrän ja osaaminen korostuu.

Ammattimaisen osaamisen tarpeen kasvu ei tarkoita siirtymistä ammattiarmeijaan. Sen sijaan ammattimaistumisella tarkoitetaan osaamisen kehittämistä sekä muun yhteiskunnan osaamisen ja ammattitaidon hyödyntämistä, jottei siviilyyhteiskunnan kanssa tehdä päällekkäistä työtä. Asejärjestelmien nopea teknologinen kehitys ja lisääntyvät, yhä vaativammat kansainväliset velvoitteet edellyttävät joustavaa henkilöstöjärjestelmää, jota kehitetään laadullisesti.

Kansainvälistyminen lisääntyy – olemme liittoutumattomia tai emme

Pohjois-Euroopan turvallisuuden ja vakauden edistäminen säilyy Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan ensisijaisena tavoitteena.

Syvenevä kansainvälinen yhteistyö tukee puolustusvoimien suorituskyvyn kehittämistä. Kansainvälinen sotilaallinen kriisinhallinta on puolustusvoimille luonteva tapa osallistua laaja-alaisen turvallisuusuhkien torjumiseen ennakolta sekä maamme turvallisuuden, talouden ja yhteiskunnan toimintaedellytysten turvaamiseen.

Kansainvälisellä toiminnalla tähdätään yhteensopivuuteen kaikilla tasoilla sekä eri puolustushaarojen ja erikoisosaamisalueiden kykyyn toteuttaa kansainvälisten sitoumustemme mukaiset operaatiot.

Tulevaisuuden kriisinhallintaoperaatioiden suunnittelu rakentuu vaikutuspohjaiseen ajatteluun. Sen avulla määritellään kussakin operaatiossa tarvittavien siviili- ja sotilaallisten kykyjen yhdistelmä. Kriisinhallinnan vaikuttavuutta parannetaan tehostamalla sotilas- ja siviilitoiminnan koordinaatiota.

Suomi tukee EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittymistä ja unionin kriisinhallintakyvyn parantamista. EU:n ja Naton yhteistyön kehittäminen on tärkeä ulottuvuus ETPP:n rakentumisessa. EU:n nopean toiminnan joukkoihin, erityisesti niin kutsuttuihin taisteluosastoihin, osallistuminen vaatii muun muassa nykyistä nopeampaa toimeenpanovalmiutta sekä kuljetus- ja huoltokykyä vaikeissakin olosuhteissa.

Yhteistyötä sotilaallisen yhteensopivuuden, joukko-osunnittelun ja voimavarojen kehittämiseksi sekä osallistumista Naton harjoitustoimintaan lisätään. Tämä parantaa valmiutta osallistua kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin, sillä Naton toimintamenetelmiä ja -malleja sovelletaan myös muiden kansainvälisten järjestöjen johtamissa operaatioissa. Harjoituksiin ja operaatioihin osallistuminen sekä niistä saatavat kokemukset kohottavat puolustusvoimien valmiuksia myös kansallisesti. Jotta Naton ja EU:n johtamiin kriisinhallintaoperaatioihin voidaan osallistua täysipainoisesti, pitää Suomen pysyä yhteistoimintaan Naton nopean toiminnan joukkojen (NATO Response Force, NRF) kanssa.

Puolustusvoimien kahdenvälinen sotilaallinen yhteistyö jatkuu tiiviinä erityisesti Yhdysvaltojen ja suurten EU- ja Nato-maiden, kuten Ison-Britannian, Saksan ja Ranskan, sekä lähialueilla Ruotsin, Norjan ja Viron kanssa. Puolustusvoimien ja Venäjän asevoimien välistä yhteistyötä kehitetään tehostamalla esimerkiksi vierailuvaihtoa joukko-osastojen välillä.

Puolustusministeriön hallinnonala osallistuu asiantuntemuksellaan kansainväliseen asevalvonta- ja aseidenriisuntatoimintaan. Kansainvälisen toimintaympäristön muutos ja turvallisuusuhkien monimuotoistuminen edellyttävät asevalvontatoiminnan tehtävien uudelleenkohdentamista ja toiminnan priorisointia. Asevalvontatoiminnan painopistealueena ovat joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseen liittyvät toimet.

Yhteistoimintaa huoltovarmuuden ja materiaalihankintojen turvaamiseksi

Sotilaallisen huoltovarmuutemme riippuvuus eurooppalaisesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä kasvaa. Huoltovarmuutemme turvaaminen edellyttää tulevaisuudessa kansainvälisiä sopimusjärjestelyjä sekä pitkäkestoisia strategisia kumppanuuksia materiaalin ja palvelujen tuottajien kanssa.

EDA kehittää materiaalialan yhteistyötä EU:n puitteissa. Se koordinoi myös puolustusmateriaalin yhteisostoja ja -käyttöä sekä suorituskykyjen

kehittämistä. EDA:n voimavaralähtöinen työ tarjoaa Suomelle mahdollisuuden tuottaa yhteensopivia tai yhteisiä voimavaroja kriisinhallinnan ja kansallisen puolustuksen tarpeisiin. Suomella on viraston yhteistyön kautta mahdollisuus toteuttaa myös eurooppalaista sotilaallista huoltovarmuutta kehittäviä toimia ja osallistua eurooppalaisiin puolustusmateriaalihankintoihin sekä niihin liittyviin rahoitusjärjestelyihin. Natolla on oma kehittynyt huoltovarmuusjärjestelmänsä.

Kokonaismaanpuolustus – koko yhteiskunnan asia

Kokonaismaanpuolustus on kansallinen toimintamallimme, jossa kaikkia laaja-alaisia turvallisuusuhkia, niiden edellyttämää varautumista sekä kriisitilanteiden hallinnassa tarvittavia toimenpiteitä

tarkastellaan kokonaisuutena. Jokaisella hallinnonalalla, elinkeinoelämällä ja kansalaisjärjestöillä on tässä oma roolinsa ja tehtävänsä.

Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen ja sen edellyttämä kokonaismaanpuolustuksen mallin mukainen hallinnonalojen välinen yhteistyö korostuvat jatkossa. Laaja-alaisiin turvallisuusuhkiin varautuminen ja niihin vastaaminen edellyttävät uhkien luonteen vuoksi vahvaa kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä sekä ennalta sovittuja yhteistyöjärjestelyjä. Laaja-alaisilta turvallisuusuhkilta suojauduttaessa puolustushallinnon voimavaroja käytetään muiden viranomaisten tukemiseksi yhä monipuolisempiin tehtäviin.

Suomen sotilaallinen puolustaminen ja sen edellyttämä eri hallinnonalojen toimien yhteensovittaminen ovat kokonaismaanpuolustuksen tehtävistä

Yhteiskuntaan kohdistuvat laaja-alaiset uhkat

YETT = Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen

kaikkein vaativimpia ja eniten koko yhteiskunnan resursseja sitovia. Puolustusministeriön vastuulle kuuluvan kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittamisen periaatteita on tarkoituksenmukaista noudattaa vastattaessa myös muihin laaja-alaisiin turvallisuusuhkiin. Syntyneen kriisitilanteen hallintaa ja sen edellyttämää yhteistoimintaa johtaa aina toimivaltainen ministeriö.

Kokonaismaanpuolustuksen toimintamalli tarjoaa työkalun niin johtamisvastuun kuin voimavarojen kohdentamisen tarkoituksenmukaiselle määrittämiselle. Jotta tämä toimintamalli olisi tehokas, kaikkien hallinnonalojen tulee jatkuvasti seurata ja analysoida turvallisuusympäristön ja yhteiskunnan kehitystä sekä tarkistaa lainsäädäntöä ja omia varautumissuunnitelmiaan.

Puolustusvoimien osaaminen, kalusto, infrastruktuuri ja tilannetiedot ovat hyvä tuki muille viranomaisille. Käytännössäkin tukea pyydetään enemmän ja velvoitteet viranomaistukeen ovat lisääntymässä niin kansallisessa lainsäädännössä kuin kansainvälisissä yhteistoimintavelvoitteissakin. Vuorovaikutusta viranomaisten välillä pitää kuitenkin parantaa toiminnan kaikilla tasoilla.

Ilmavoimilta edellytetään kansainvälistä yhteensopivuutta tulevaisuuden kriisinhallintaoperaatioissa. Kansalliseen puolustukseen hankittuja kykyjä voidaan käyttää myös kansainvälisissä tehtävissä.

Valmiusprikaatit on varustettu modernilla aseistuksella. Esimerkkinä suomalaisvalmisteinen AMV AMOS-kranaatinheitinjärjestelmä.

EU:n taisteluosastoihin voidaan tulevaisuudessa sijoittaa merivoimien erikoiskoulutuksen saaneita joukkoja, kuten sukeltajia.

Kohti turvallista tulevaisuutta

Suomen turvallisuuteen vaikuttavat yhä enemmän globaalit turvallisuushaasteet. Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan keskeinen tavoite on lähialueidemme poliittinen ja sotilaallinen vakaus.

Ratkaisevan tärkeää on Venäjän kehityksen suunta niin poliittisesti kuin sotilaallisesti, joka on sidoksissa sen talouden kehitykseen sekä sisäisten uudistusten etenemiseen. Venäjän kehitykseen liittyy Suomelle suuria yhteistyömahdollisuuksia mutta myös riskejä ja ongelmia. Venäjän keskeisenä intressinä säilyy strategisesti tärkeiden alueiden ja Itämeren öljy- ja kaasukuljetusten turvaaminen.

Tulevaisuudessakin puolustusvoimien päätehtävät ovat Suomen sotilaallinen puolustaminen, muiden viranomaisten ja yhteiskunnan tukeminen ja kansainvälinen sotilaallinen kriisinhallinta.

Uskottava puolustuskyky edellyttää jatkossakin noin kolmanneksen puolustusbudjetista suuntaamista materiaalihankintoihin. Kustannuspaineet ovat huomattavat. Nykyisen tasoisen suorituskyvyn ylläpitäminen uusia vaatimuksia vastaavana edellyttää merkittäviä uudelleenarviointeja tai huomattavaa lisärahoitusta.

Rajallisista voimavaroista johtuen puolustusvoimien sotilaallista suorituskykyä on kehitettävä niin, että se on joustavasti käytettävissä myös kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan sekä laaja-alaisen turvallisuusuhkien ennaltaehkäisyyn ja torjuntaan.

Kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittaminen on tarkoituksenmukaista säilyttää puolustusministeriön tehtävänä. Suomalainen kokonaismaanpuolustuksen malli vastaa alati muuttuvassa toimintaympäristössä myös laaja-alaisiin turvallisuusuhkiin ja muihin tulevaisuuden vaatimuksiin.

Suomeen kohdistuvan sotilaallisen voimankäytön mahdollisuus on olemassa ja sen vaikutus olisi to-

teutuessaan kohtalokas. Sotilaallisen uhkan kehittyminen tapahtuu nopeammin kuin kertaalleen alusajetun puolustuskyvyn uudelleen rakentaminen tai konkreettisen liittolaistuen hankkiminen.

Koko maan puolustaminen ja yleinen asevelvollisuus muodostavat toimivan pohjan uudistuvalla puolustusjärjestelmällemme myös tulevaisuudessa.

Teknologisen kehityksen ja lisääntyvien kansainvälisten velvoitteiden vuoksi puolustusvoimien kehittämisessä korostuu ammattimaisen osaamisen tarve.

Reservimme käyttöä tehostetaan kehittämällä vapaaehtoisen maanpuolustuksen järjestelyjä sodan ajan puolustusjärjestelmän osaksi. Maa-kuntajoukoille voidaan antaa vaativia suojaus- ja aselajitehtäviä, ja ne koulutetaan kykeneviksi virkaaputehtäviin.

Kansainvälinen yhteistyö on olennainen osa Suomen puolustuspolitiikkaa. Sotilaallisen puolustuksen kehittämisessä otetaan huomioon, ettei Suomen mahdollisuudelle hakea Naton jäsenyyttä ja osallistumiselle EU:hun mahdollisesti pidemmällä aikavälillä kehittyvään yhteiseen puolustukseen muodostu käytännön esteitä.

Osana EU:n puolustuslottuvuutta Suomen on välttämätöntä varautua yhä vaativampaan sotilaalliseen kriisinhallintaan Euroopan reuna-alueilla ja laajemminkin.

Suomen 2020-luvun puolustusta suunniteltaessa peruskysymyksenä on (1) jatkaako Suomi sotilaallisesti liittoutumattomana vai liittoutuuko se ja (2) minkä kokoisen budjettirahoituksen Suomi on valmis sijoittamaan puolustukseensa? Vastaukset näihin kysymyksiin ovat poliittisia päätöksiä, jotka riippuvat turvallisuusympäristömme kehityksestä ja kansantaloutemme näkymistä. Näistä ratkaisuisista riippumatta Suomen puolustuksen ydin on aina suomalainen.

Termit

Epäsymmetrinen sodankäynti

Sekä sotilaallinen että ei-sotilaallinen toiminta, jossa käytetään keinoja ja välineitä, joiden torjuntaan vastapuoli ei ole varautunut. Keskeisinä epäsymmetrisinä uhkina pidetään terrorismia, tuhoalaistoimintaa, joukkotuhousoseiden leviämistä ja käyttöä sekä informaatio- ja sodankäyntiä.

Huoltovarmuus

Väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömien taloudellisten toimintojen ja niihin liittyvien teknisten järjestelmien turvaamista poikkeusolojen ja niihin verrattavissa olevien vakavien häiriöiden varalta.

Kehittämisohjelma

Strategisen suunnittelun lopputuote, joka kattaa vähintään keskipitkän aikavälin suunnittelujakson (4 vuotta). Kehittämisohjelma antaa perusteet toiminnan ja resurssien suunnittelulle tänä ajanjaksona. Lisäksi se määrittää kehittämisen painopistealueet ja voimavarojen kohdentamisen asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kokonaismaanpuolustus

Kaikki ne sotilaalliset ja siviilialojen toimet, joilla turvataan Suomen valtiollinen itsenäisyys sekä kansalaisten elinmahdollisuudet ja turvallisuus ulkoista, valtioiden aiheuttamaa tai muuta uhkaa vastaan. Kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittaminen tarkoittaa julkisen sektorin eli valtioneuvoston, valtion viranomaisten ja kuntien sekä yksityisen sektorin toimenpiteiden ja kansalaisten vapaaehtoisen toiminnan yhteensovittamista yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ylläpitämiseksi kaikissa tilanteissa.

Laaja-alaiset turvallisuusuhkat

Uhkia, jotka aiheuttavat merkittävää vaaraa väestölle tai vakavaa tai merkittävää haittaa yhteiskunnan elintärkeille toiminoille. Ne ovat joko ihmisten aktiivista toimintaa (esim. tietoverkkojen haittaohjelmat ja terrorismi), tahattomia tapahtumia (esim. sähköverkon laajat toimintahäiriöt ja ydinvoimalaonnettomuus) tai luonnon ääri-ilmiöitä. Näille usein valtion rajat ylittävälle uhkille on tyypillistä arvaamattomuus, ennakoimisen ja paikallistamisen vaikeus sekä lyhyet varoitusaikat. Ne ovat usein sidoksissa sotilaallisiin uhkiin tai osa niitä.

Puolustusjärjestelmä

Puolustusvoimien puolustusjärjestelmä on kokonaisuus, joka koostuu johtamis- ja hallintojärjestelmistä, tiedustelu- ja valvontajärjestelmistä, joukkotuotanto- ja liikekannallepanojärjestelmistä, huolto- ja logistiikkajärjestelmistä sekä johtoportaita ja joukoista.

Puolustuspolitiikka

Maanpuolustuksen tehtäviä ja yleisjärjestelyjä koskevaa valmistelua, päätöksentekoa ja poliittista ohjausta sekä osallistumista kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta ylläpitävään toimintaan. Puolustuspolitiikka kattaa maanpuolustuksen kaikki alat ja siitä vastaa puolustusministeriö.

Sotilaallinen kriisinhallinta

Sotilaallisin keinoin tapahtuvaa kriisinhallintatoimintaa (rauhanturvaamista). Toiminta tähtää ensisijaisesti vakauden ja turvallisuuden palauttamiseen ja säilyttämiseen kriisialueella tavoitteena edellytysten luominen yhteiskunnan muiden toimintojen käynnistämiseksi.

Sotilaallinen maanpuolustus

Puolustusvoimien lakisääteisten tehtävien suunnittelu, valmistelu sekä toteuttaminen.

Suorituskyky

Puolustusjärjestelmän tai sen osajärjestelmän toimintakyky, johon vaikuttavat henkilöstön (joukon) osaaminen, materiaali sekä järjestelmän käyttöperiaate. Puolustusjärjestelmän tai sen osajärjestelmän suorituskyky jakautuu operatiiviseen ja taktiseen suorituskykyyn. Operatiivinen suorituskyky koostuu kyvyn vaikuttavuudesta, elinjaksosta ja käytettävyydestä. Taktinen suorituskyky muodostuu johtamisesta, tulivoimasta, liikkuvuudesta, taistelunkestosta ja logistiikasta.

Suorituskykyvaatimus

Puolustusjärjestelmän tai sen osan toimintakyvylle asetettu vaatimus, joka sen tulee saavuttaa haluttuna ajankohtana. Suorituskykyvaatimus muodostuu useista ei osatekijöitä käsittävistä osavaatimuksista.

Strateginen suunnitelma

Tuottaa perusteet sotilaallisen maanpuolustuksen pitkjänteiselle kehittämiselle, jonka tavoitteena on valtiojohtoon määrittämien tehtävien edellyttämän suorituskyvyn ylläpitäminen ja kehittäminen käyttöön osoitettujen voimavarojen avulla. Strategisen suunnittelun tehtävänä on valmistella perusteita strategiselle päätöksenteolle puolustusministeriössä ja puolustusvoimissa.

Tilannekuva

Päätäjien ja heitä avustavien henkilöiden ymmärrys tapahtuneista asioista, niihin vaikuttaneista olosuhteista, eri osapuolien tavoitteista ja tapahtumien mahdollisista kehitysvaihtoehdoista, joita tarvitaan päätösten tekemiseksi tietystä asiasta tai asiakokonaisuudesta. Tilannekuvan muodostamista ja ylläpitoa edesautetaan ylläpitämällä ja esittämällä tietoja tarkoituksenmukaisesti esimerkiksi kuvilla, teksteillä ja kaavioilla.

Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko

Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko on valtioneuvoston peruslinjaus, joka asettaa Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan toimintalinjan periaatteet ja tavoitteet sekä tarjoaa kehyksen sen toimeenpanolle eri sektoreilla. Turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa arvioidaan hallitusohjelman mukaisesti Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kokonaisuutta.

Verkostoavusteinen sodankäynti

Toimintakonsepti, jonka avulla sensoreita, johtoportaita ja joukkoja johdetaan reaaliaikaisesti. Se perustuu tehokkaaseen ja laaja-alaiseen tiedon hankinta-, analysointi- ja -keruujärjestelmään, modulaarisiin suorituskykyisiin joukkoihin, kansainväliseen yhteensopivuuteen sekä kehittyneeseen johtamisjärjestelmään.

PUOLUSTUSMINISTERIÖ
Eteläinen Makasiinikatu 8 A
PL 31, 00131 Helsinki

Puhelinvaihde: 09-16001

www.defmin.fi